

VIDAUS REIKALŲ
MINISTERIJA

MINISTRO
PIRMININKO
TARNYBA

KOKIOS LYDERYSTĖS REIKIA LIETUVOS VIEŠAJAME VALDYME? KOMPETENCIJŲ MODELIS VALSTYBĖS TARNYBOJE

Dr. Virginijus Lepeška
OVC Consulting

MOKSLAS • EKONOMIKA • SĄGLAUDA

EUROPOS SĄJUNGA
EUROPOS SĄJUNGOS FONDAS

Kuriame Lietuvos ateitį

Tarptautinė konferencija
Viešasis valdymas Lietuvoje. Europos patirtis – ateities iššūkiams
2011 m. gegužės 12-13 d. Vilnius

Kompetencijų apibūdinimas

- **Kompetencijos** – žinios, įgūdžiai bei sugebėjimai, reikalingi sėkmingam valstybės tarnautojo darbui konkrečiose pareigose
  - Pasireiškia tam tikru elgesiu, kurį galime stebėti
  - Nubrėžia tam tikrus elgesio standartus
- **Kompetencijų modelis** – sistema, apimanti visų valstybės tarnautojams reikalingų kompetencijų aprašymus

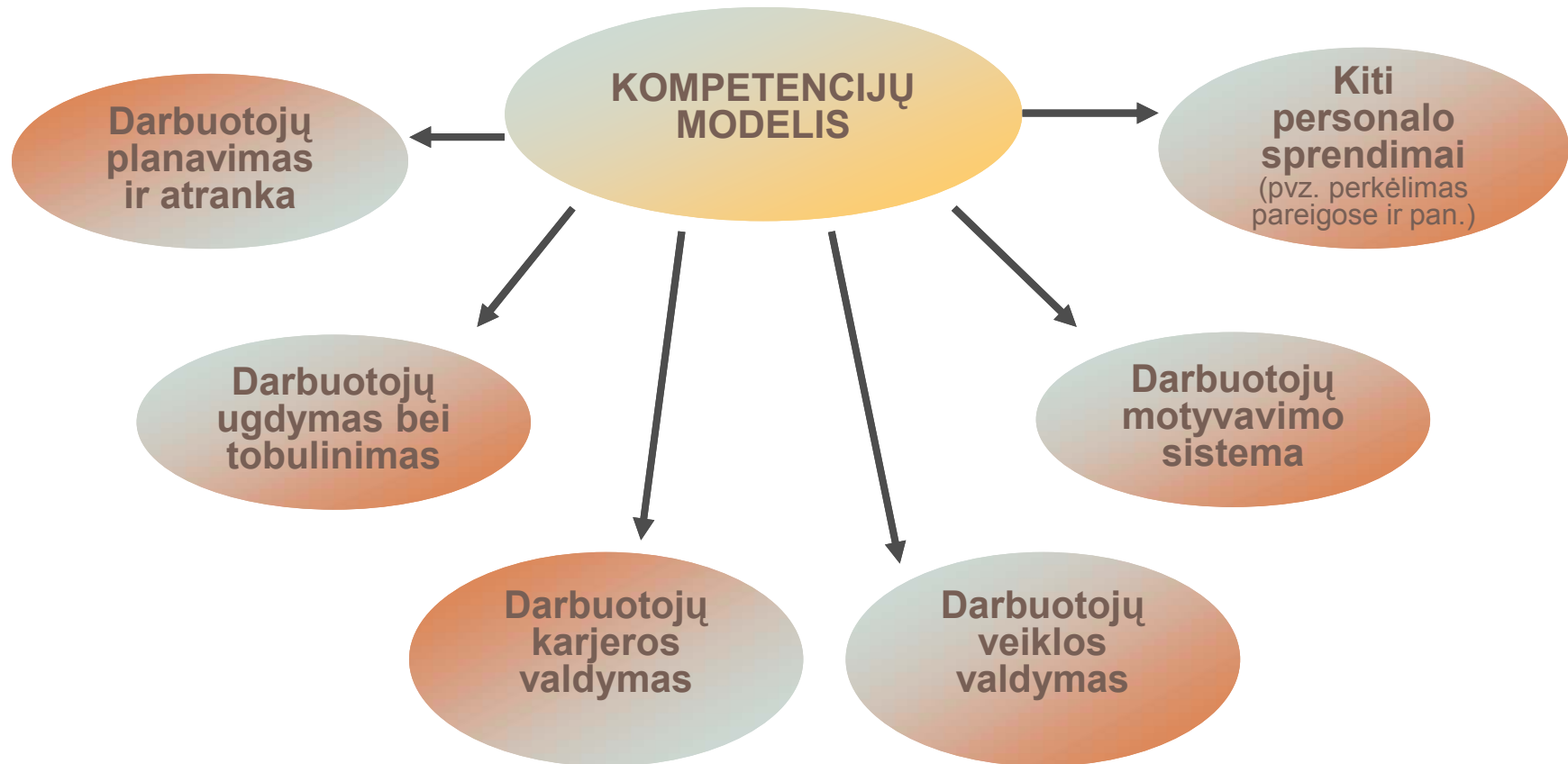
Ko reikia permainoms valstybinio sektoriaus valdyme pasiekti

- Vizija, strategijos, tikslai
- Strategijų įgyvendinimas neužtikrinant reikiamų išteklių - neįmanomas
- Vienas pagrindinių išteklių – žmonės, jų kompetencija ir motyvacija
  - Veiksminga lyderystė
- Reikalinga efektyvi viešojo sektoriaus žmogiškųjų išteklių valdymo sistema

Kompetencijų modelio diegimo tikslai (kitų šalių patirtis)

- Modernios, lanksčios ir efektyvios valstybės tarnybos sukūrimas (NL, B)
- Kiti tikslai:
  - Užtikrinti kompetentingą, profesionalų ir į rezultatus orientuotą valdymą (S)
  - Gerinti rezultatus, užtikrinti puikų klientų aptarnavimą (IRE)
  - Stiprinti orientaciją į rezultatus, apibrėžti standartus, kurie turi būti pasiekti (GB)
  - Gerinti darbo kokybę ir didinti pasitenkinimą darbu (NL)
  - Didinti vadovų dėmesį personalo vadybai
  - Stiprinti vadybinius/lyderystės gebėjimus

Šiuolaikinė žmogiškųjų išteklių valdymo sistema

Kompetencijų modelio panaudojimas (1)

- Pareigybei reikalingų kompetencijų patikrinimas yra esminis atrankos elementas. Mažiau dėmesio skiriama išsilavinimui ar stažui/patirties metams
- Kompetencijų vertinimas yra sudėtinė kasmetinio tarnybinės veiklos vertinimo dalis. Šiame vertinime svarbiausia tampa nustatyti tolesnes individualaus tobulinimosi kryptis (pvz., sudaromas Asmeninio tobulėjimo planas)
- Sprendimai dėl paaugštinimo pareigose priimami atsižvelgiant į faktinius valstybės tarnautojo veiklos rezultatus ir turimas kompetencijas.

Kompetencijų modelio panaudojimas (2)

- Institucinis mokymo planas kuriamas išanalizavus ir apibendrinus mokymo poreikius, nustatytus tarnybinės veiklos vertinimo metu (vertinant kompetencijas)
- Atsiranda praktika, kai kompetencijų vertinimo rezultatai siejami su papildomu atlygiu

Kompetencijų modelio taikymo privalumai (užsienio šalių patirtis)

- Didesnis žmogiškųjų išteklių valdymo sprendimų Valstybės tarnyboje aiškumas, objektyvumas ir nuoseklumas:
  - padidėja įdarbinimo skaidrumas ir kokybė
  - tiek vadovams, tiek pavaldiniams tampa aiškesni tarnybinės veiklos vertinimo kriterijai
  - žmonės tampa labiau suinteresuoti tobulėti ir atitikti pareigybių reikalavimus
  - didesnis dėmesys valstybės tarnautojų ugdymui, aiškesnės ugdymo gairės
  - užtikrina didesnį lankstumą karjeros valdyme
- Užtikrina skirtingų personalo valdymo sistemų ir praktikų apjungimą į vieną visumą
- Kuriamas geresnis valstybinių institucijų įvaizdis darbo rinkoje
- Keičiasi organizacinė kultūra
- Kuriamas bendras supratimas apie valstybės tarnautojui svarbius elgsenos standartus

Kompetencijų modelio kūrimo iššūkiai

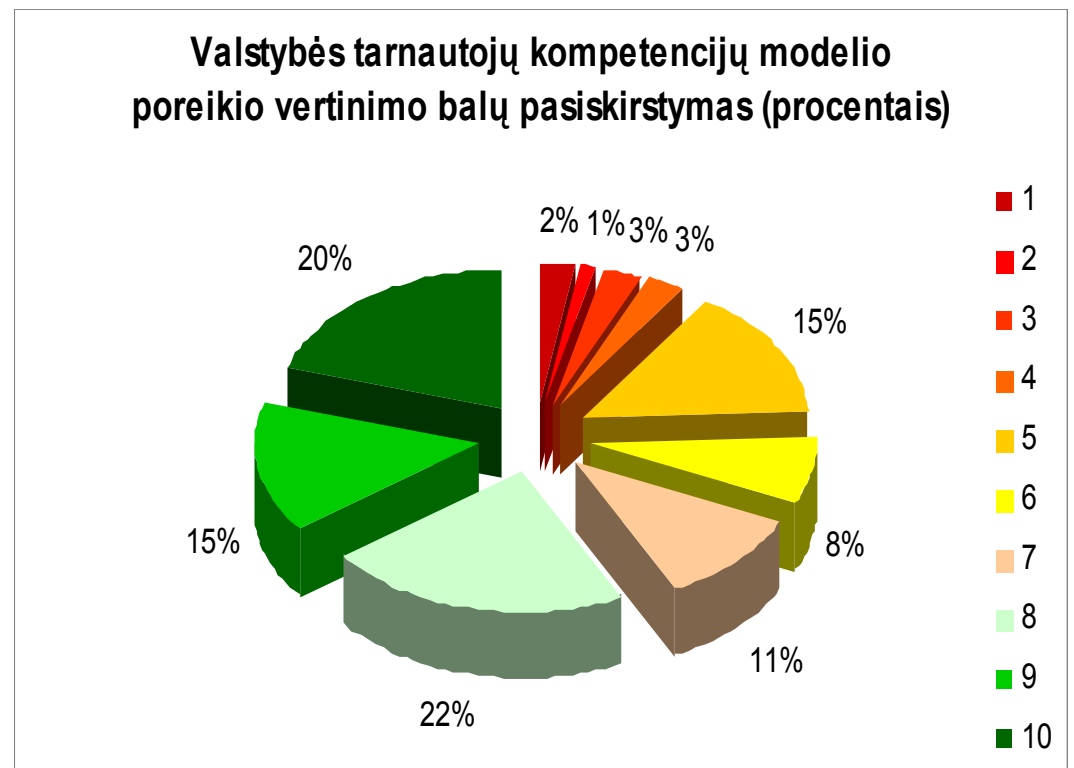
- Sudėtinga rasti balansą tarp kompetencijų bendrumo ir tinkamo dėmesio atskirų įstaigų specifiškumui
- Detalizavimo laipsnis:
  - Kuo detalesnis modelis, tuo sudėtingiau ir sunkiau naudoti
  - Kuo paprastesnis ir abstraktesnis – tuo sunkiau užtikrinti kompetencijų vertinimo skaidrumą ir objektyvumą

Kompetencijų modelio reikalingumo vertinimas

(Lietuvos valstybės tarnautojų apklausos rezultatai)

**Respondentų vertinimu
kompetencijų modelis yra
reikalingas:**

- kompetencijų modelio reikalingumo vertinimų vidurkis – 7,35 (10 balų skalėje)

Lūkesčiai dėl valstybės tarnautojų kompetencijų modelio (KM) naudos (apklausos rezultatai)

- KM taps prielaida stiprinti personalo valdymą valstybės tarnyboje, daryti jį kryptingesnį
- Bus nustatyti aiškūs kriterijai personalo valdymo sprendimams (kandidatų pasirinkimui, mokymų planavimui, karjeros sprendimams, etc.)
- Skaidresnis personalo valdymo sprendimų priėmimas ir didesnė personalo valdymo sprendimų kokybė
- Leis peržiūrėti vadovų grandį
- Bus suformuotas valstybės tarnyboje svarbių žinių, įgūdžių bei sugebėjimų standartas
- Didės valstybės tarnybos efektyvumas ir veiklos kokybė, nes kompetencijos susieja institucijos strategiją su reikalavimais darbuotojams bei jų veiklai,

Nuomonių skirtumai dėl valstybės tarnautojų kompetencijų modelio turinio

Lietuvos valstybinio sektoriaus atstovų nuomonė:

1. Specifinės žinios, įgūdžiai ir patirtis, reikalingi darbui atlikti
2. Profesionalumas
3. Komunikaciniai gebėjimai

Akademinės bendruomenės ir kitų ekspertų nuomonė:

1. Orientacija į rezultatą, gebėjimai siekti užsibrėžtų tikslų, iniciatyvumas
2. Komunikaciniai gebėjimai
3. Vadovavimo gebėjimai

Tyrimo išvados

- Pagrindinė išvada - kompetencijų modelis reikalingas Lietuvos valstybės tarnybai
- Klausimas- koks jis bus ir kaip bus diegiamas
- Atsakymai dar ieškomi

Kompetencijų modelių palyginimas

Šalis	Kompetencijų skaičius
Olandija	Visai VT - 35 bendrosios, 3 valdymo Vadovų kompetencijų modelis - 42 (7 grupės x 6)
Belgija	Bendrosios ir techninės. 40 bendrųjų kompetencijų (5 klasteriai)
Didžioji Britanija	Lyderystės -4 Bendrosios – 6-9 Profesinės - 22
Airija	17 kompetencijų (4 grupės)

Kompetencijų pavyzdžiai

- Bendrosios kompetencijos (NL)
  - Drąsa
  - Energingumas
  - Lankstumas
  - Iniciatyvumas
  - Atsižvelgimas į kliento poreikius
- Lyderystės kompetencijos (GB)
  - Rezultatų užtikrinimas
  - Sąžiningumas
  - Vadovavimas komandai/organizacijai
  - Organizacijos pajėgumų kūrimas sprendžiant esamus ir būsimus iššūkius
- Techninės kompetencijos (S)
  - Profesinės
  - pagalbinės

Kompetencijų aprašymas (pavyzdys)

Aprašant kompetencijas, yra įvardinama pati kompetencija, kuri apibūdinama elgesio pavyzdžiais, iliustruojančiais, kaip ši kompetencija įgyvendinama valstybės tarnautojo veikloje

Kompetencija	Gebėjimas bendrauti, pagarba (vienas kitam ir interesantui)
Elgesio pavyzdžiai	<ul style="list-style-type: none"> /noras ir gebėjimas bendrauti su interesantais, klientais, kolegomis /mandagumas, diplomatiškumas, pagarbus elgesys su aplinkiniais /gebėjimas dalykiškai formuluoti mintis žodžiu bei raštu /geranoriškumas, pastangos padėti kitiems, nesivadovaujant požiūriu „tai ne mano funkcija“ /taktiškumas, sugebėjimas nepasiduoti emocijoms ir konstruktyviai spręsti sudėtingesnes bendravimo situacijas /bendravimo kultūra, tvarkinga išvaizda darbe (dalykinio etiketo reikalavimų laikymasis)

Koks laukia darbas kuriant kompetencijų modelį

- Išskirti kompetencijų grupes
- Sudaryti kompetencijų sąrašą bei detalų kiekvienos kompetencijos aprašymas
- Išskirti ir aprašyti kompetencijų lygius
- Sukurti kompetencijų profilius, t.y., nustatyti kompetencijų reikalavimus (standartus) atskiroms pareigybių grupėms

Kompetencijų modelio kūrimo ir diegimo sėkmės prielaidos (1)

- VISYBIŠKUMAS, PALAIPSNIS DIEGIMAS. Kompetencijų modelis turi apimti visą valstybės tarnybą, bet gali būti diegiamas palaipsniui
  - gali būti pradėtas nuo vadovų grandies
  - Taikomas viename ar keliuose personalo valdymo procesuose, pvz., tarnybinės veiklos vertinime
  - Kompetencijų detalizavimas aprašant konkrečius elgesio indikatorius gali būti atliekamas palaipsniui
- ĮTRAUKIMAS. Profesionalų bei pačių valstybės tarnautojų įtraukimas į kompetencijų modelio kūrimą
- KOMUNIKACIJA IR MOKYMAS. Kompetencijų valdymo prasmės ir naudos (pirmiausiai - vadovų lygmenyje) supratimo didinimas ir kompetencijų valdymui reikalingų įgūdžių ugdymas
- INTEGRAVIMAS. Kompetencijų modelio integravimas į atrankos, tarnybinės veiklos vertinimo, valstybės tarnautojų ugdymo, karjeros valdymo sistemas
- ĮRANKIAI. Tinkamai paruoštos kompetencijų naudojimo metodinės priemonės (atrankos, veiklos vertinimo ir kt.)
- „VIENAS ŠEIMININKAS“. Kompetencijų modelio ir jo taikymo palaikymo ir priežiūros užtikrinimas (tą turėtų atlikti reikiamą kompetenciją ir įgaliojimus turinti institucija)

Kompetencijų modelio kūrimo ir diegimo sėkmės prielaidos (2)

- Lietuvos ekspertų nuomonė
  - Diegiamų kompetencijų valdymo praktikų tęstinumo užtikrinimas
  - Mentaliteto, vyraujančios “orientavimosi į procesą” kultūros pokyčiai (diegti supratimą, kad rezultatas yra svarbiau nei procesas)

Děkui už děmesj